

Korošec.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Izhaja vsako prvo in tretjo soboto

v Kranju (tiska in izdaja tiskarna Iv. Pr. Lampret, v Kranju, odgovorni urednik Iv. Pr. Lampret)

Velja za celo leto 4 K in se plačuje naročnina in inserati naprej. Vsi rokopisi, pisma in druge pošiljave naj se pošiljajo na uredništvo in upravnništvo „Korošca“ v Kranju. Rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plačuje za enostopno petil-vrsto za enkrat 12 v, za dvakrat 18 v, za trikrat 24 v, za večkrat po dogovoru.

Posamezne številke stanejo 10 vin.

Štev. 12.

V Celovcu, v soboto, dne 17. junija 1911.

Leto IV.

Koroškim Slovincem!

Dne 20. junija bo ožja volitev. Slovinci odločajo posebno v celovski okolici, v velikovškem okraju in pa v beljaškem okraju. V vseh teh okrajih priporočamo, da naj vsi Slovenci, ki so se udeležili prve volitve in če mogoče, tudi še drugi, oddajo svoj glas socialno-demokratskemu kandidatu, da naj zapišejo v celovski okolici v svoje glasovnice Julius Lukas, v velikovski okolici Wilhelm Eich, v beljaškem okraju pa Arnold Riese.

Socialni demokratje so se v parlamentu skupno s slovenskimi poslanci borili proti vladi, ki nam je ravno tako sovražna, kakor so nam sovražni nemški nacionalci.

Socialno-demokratski kandidatje v teh okrajih tudi nikakor niso za proti-nemško politiko in gotovo je, da v gospodarskem oziru tudi od nemških nacionalcev ne moremo ničesar pričakovati.

Nemški nacionalci Lučovnik, dr. Angerer in Nagele niso samo zagrizeni sovražniki Slovencev v narodnem oziru, ampak so tudi v gospodarskem oziru odvisni popolnoma od Nemcev, tako da bi Slovincem sploh ne mogli pripomoči do kake gospodarske dobrote, če bi tudi hoteli. Saj imajo Nemci v dezeli vso moč v rokah in vendar ti Nemci, ki se pri volitvah delajo vedno tako hude prijatelje Slovencev, nam Slovincem niso pripomogli še do nobenih gospodarskih dobrot.

Zato, vsi poštene Slovenci! Pri ožji volitvi proti našim sovražnikom nemškimi nacionalcem in za socialne demokratje!!!

Volitve na Koroškem.

Na drugem mestu prinašamo natančno razmerje glasov v koroških volilnih okrajih. Najvažnejša je pač vest, da je zmagal v slovenskem okraju zopet poslanec Grafenauer.

Priznati pa se mora popolnoma odkrito, da je bilo treba pri tej volitvi veliko večjih naporov, kakor pri volitvi leta 1907. Nevarnost je bila mnogo večja in bati se je bilo, da pride Grafenauer v ožjo volitev z nemško-nacionalnim poslancem; tudi prve vesti, ki so prihajale iz volišč, so bile bolj žalostne in končni izid kaže, da je izgubil Grafenauer proti volitvi 1907 okroglih 550 glasov. Pridobil pa je nemško-nacionalni kandidat in socialno-demokratski kandidat. Samo nekaj čez 100 glasov manj in poslanec Grafenauer bi bil prišel v ožjo volitev in s tem v veliko nevarnost, da izgubi svoj mandat. Za slučaj ožje volitve bi se pa znalo zgoditi, da bi bili izgubili Slovenci na Koroškem svojega edinega poslanca.

Res je sicer, da se je, ali se bo s socialnimi demokrati sklenil kompromis za ožje volitve, kajti socialni demokrati potrebujejo, ako hčejo zmagati v 3 volilnih okrajih, slovenske glasove, in sicer v celovski okolici, v velikovškem okraju in pa v beljaškem okraju. Toda pomisliti se mora, da socialni demokrati v Podjurski dolini niso še tako navajani na strogo strankarsko disciplino, kakor drugod. Večina socialnih demokratov je odvisna od nemških delodajalcev in tovarnarjev, v tem okraju pa je sploh bolj nemško-nacionalnega mišljenja, tako da bi socialni demokrati proti svoji paroli večinoma podpirali nemške nacionalce.

Znani so vzroki, zakaj se je Grafenauerju sedaj slabše godilo, kakor pri prvi volitvi. Takratno navdušenje, takratno zanimanje se je sedaj poleglo,

ker pač Grafenauerjev klub in posebno Šustersič čisto nič ne skrbi za Koroško. Zna se, da je klub, v katerem sedi Grafenauer, odvisen popolnoma od komande Šustersiča in Kreka. Ta dva pa skrbita in sta skrbela samo za župe kranjskih klerikalcev.

To so nekateri volilci dobro razumeli, drugi pa čutili; zato je bilo že samonasebi razpoloženje med slovenskimi volilci slabo in mrtvo. Čelo v najbolj zanesljivih krajih v Podjurski dolini, kjer so volilci prej brezpogojno sledili duhovnikom, so se začeli slovenski volilci upirati in zato smo se za ta mandat prav resno bali.

V Rožai dolini, kjer Šustersičeva in Brejčeva stranka pač nima skoraj nobenih priatašev, so že precej časa pred volitvijo slovenski volilci kazali opozicijo in dr. Brejc je moral v Glinjah preslišati jako trpke besede na svojo in dr. Šustersičevo adresu.

Sele, ko so začeli naprednjaki sami delati za Grafenauerja s tem, da so pri raznih prilikah vplivali na svoje znance in zaupnike, da varujejo narodno disciplino, sele s tem, da se je pokazala vedljema narodna nevarnost, začelo se je boljše razpoloženje, ki se je posebno povzdignilo, ko je nemško nacionalni kandidat Šumi nastopil kot zagrizeni nemški nacionalci. Šumi je v začetku nastopal precej previdno; uporabljal je posebno polom centralne kase in naglašal gospodarsko politiko, kar se je dopadlo tudi marsikateremu slovenskemu kmetu, če se je čutil neopazovanega. Toda kar naenkrat, čimbolj se je bližala odločitev, postal je Šumi gotovo vsled hujskanja nemških nacionalcev nervozen in pokazal je svoje pravo nestrpno nemško mišljenje. Začel je hujskati proti slovenskim in slovaškim poslancem sploh, in sicer na tak način, da je zdrnil se marsikaterega neodločnega proti sebi. Če bi pa bil postopal tako zvito, kakor v začetku, smo prepričani, da bi bil pridobil še več slovenskih glasov, kajti marsikateri kmet je pač obljuboval, da bo volil Grafen-

PODLISTEK.

Živi stroj...

Enakomerno drdra danzadnem sivalni stroj v mali sobi poleg kuhinje. N.kogar ne moti njegovo drdranje, in šivilja, ki ga goni, sedi izključeno na starem stolu.

Mračna svetloba obseva cel obraz iztitega izraza stare ženske. Globoko udrite oči zro še vedno strastno v svet, a siyi lasje pričajo že pozno jesen. Često preneha z delom, vstane, hodi po sobi semtertja in misli: Bogve kaj!

Obstane sredi sobe, prekriža roki, nervozno se gibljejo suhi mrtvaški prsti. Prsi se gibljejo nemirno, ozira se semtertja in neenakomerno utrip-ljejo vele trepalnice.

Čez ustni, skoro modri, pa ji uhaja vprašanje:

«Zakaj? Čemu?»

Pride večer.

V kuhinji nastane nemir: hlapci prihajajo k večerji.

Tedaj odlozi živi stroj v sosednji sobi svoje delo. Neka nepricakovana strast prešvigne njeno aloko telo.

Vstane, stopi v kuhinjo in se postavi v srado med mlade moške.

Zopet se prekrizajo mrtvaško blede prsti in strastne brezizrazne oči zro po mladih hlapcih.

A s studem odvrtačajo ti svoje poglede: ta vel obraz, te mrtvaške roke in te tope, pohotne brezizrazne oči!

In nato polno besed, umazanih, neizraznih, brezobzirno jih bruha iz sebe stari živi stroj.

V zganjarno prihajajo umazani, gausni ljudje. Tudi v tej družbi jo najdeš s kozarcem v roki.

Umazana beseda se tu nadaljuje, prekrizajo se mrtvaško blede prsti in nervozno, pohotno se ozira po mladih moških.

A tudi tu odvrtača vsak od nje pogled.

Vsakemu se gausi!

Vrača se domov pijana; po dreveredu se ozira za zaljubljenimi pari: «Tu li ti boš stara, vela in imela boš suhe mrtvaške roke, nihče ne bo pogledal za teboj in vsakemu boš gausna!»

Doma leži na stari postelji.

«Zakaj? Čemu?»

Bila je mlada, lepa! In tedaj se je ni nihče ogibal. Tudi ona se ni ogibala mladih, čilih fantov. Imeli so pač pod nosom črne brčice, lasje so imeli skrbno počesane. Kdo bi se jih branil?! Ljubila je mnogo, da, celo preveč.

A takrat je bila mlada, čila, mjeni prstki so bili polni, oči so gledale tako zapeljivo, vsak se je ozrl za njo!

In glej jo danes! ...

Na stavi postelji leži truda, pijana, mrtvaško blede suhi prsti gibljejo nervozno, brez izraza zro velike oči tja v strop, iz ust pa veje neprijeten duh zganja!

Udira se strop, udirajo se tla ... Duh zvepla se dviga ... plamen obšvigne trblo pohištvo ... vstajajo duhevi, strašni, grozni: «Vrni nam življenje, starka, nekaj lepa; glej naše gole glave! In moji denarji; kje so? Glej moje žulje, kri teče iz njih, brez sadu. Ti si požrla ta sad, zlodej! Kje je moj sin? Vse si požrla ti zrolo nenasitno!! ...»

Živi stroj na postelji zajeti. Zanemarjena svetilka bruha iz sebe goste saje.

Usedajo se po sobi, po obleki in po pijanem bitju na postelji. Dviga se gost dim. Začudeno gleda te stvari, a ne zaveda se ... Vstane, stopi v kuhinjo in se vstopi v srado med mlade moške.

Zopet se prekrizajo mrtvaško blede prsti in strastne brezizrazne oči zro pri mladih hlapcih, a s studom odvrtačajo ti svoje poglede: ta vel obraz, te mrtvaške roke in te tope, pohotne, brezizrazne oči! ...

Goste saje bruha iz sebe svetilka, gost dim se dviga ...

Zopet se dvigajo plameni, udara se strop, vstajajo pošasti:

«Glej! Naše gole glave! Vrni nam! ... ah! ...»

auerja, mislil pa si je, pa bom rajši poizkusil enkrat z Šumijem.

Grafenauer se ima torej pri tej volitvi zahvaliti posebno narodni misli in slogi, da je vendarle prišlo do zaželjene zmage.

Če bi pa bilo šlo tako, kakor si je celo stvar predstavljal dr. Brejc in njegovi ožji somisljeniki, tako bi bili danes brez slovenskega poslanca. Ti ljudje ne morejo nobenemu odpustiti, če je še tako dober Slovenec, če pa ni kranjski klerikalac najčistejše krvi, potem se ga zmerja kot liberalca, se ga zasleduje itd.

Brejc se je javno bahal s tem, da bo od sedaj naprej slovenske naprednjake zasledoval, kakor se zasleduje divjačino, kolikokrat se je slabo izražal čez napredne Slovence v Rožni dolini v «Miru», ves čas so letele psovke na liberalne študente, «liberalne dohtarje» itd., dasiravno so bili ravno sedaj Sekoli, katere kranjski klerikalci in seveda tudi dr. Brejc in njegovi somisljeniki tako hudo črtijo, tisti, ki so z vso vneemo agitirali za Grafenauerja.

Prepričani smo, da Grafenauer sedaj prav dobro pozna razmere v svojem delovnem okraju; če prej ne, je sedaj spoznal, da se narodna in pa tudi napredna misel ne sme postaviti v kot, in da tiste ljudi, ki imajo samo eno napako, mamreč da se brezpogojno ne klanjajo kranjskemu klerikalcu Brejcu, ampak vsaj semtertja samostojno mislijo, ne sme odbijati stran, ampak vabiti k sebi.

Od sedaj naprej so naprednjaki bistveni del slovenskega življa na Koroskem; oni so že z dejanjem pokazali, da se to mora respektirati in bodo tudi naprej, kajti prišel bo čas, ko bodo nastopili tudi samostojno; gospod poslanec Grafenauer, kateremu mi k izvolitvi čestitamo, to ve. Naj gleda, da bodo vendar enkrat verjeli to tudi zaslepljeni dr. Brejc in tisti dr. Šustersič, kateri je napovedal slovenskim naprednjakom ne samo politični, ampak tudi gospodarski bojkot. Dr. Šustersič je izdal parolo, da se slovenskemu naprednjaku ne sme pomagati, četudi crkne za plotom. Taka nekršćanska politika je morda še mogoča pri kranjskih klerikalcih, na Koroskem pa ne več.

Koroške razmere.

XI.

Marsikaj bi bili morda že dosegli, marsikatera rana bi se nam bila morda že zacelila, ako bi šli v delovanju na šolskem polju dalje po istem potu, ki smo ga nastopili, in če bi bili šli z isto energijo naprej, s katero smo se podali nanj. Opešali smo hitro, in delo, komaj pričeto, je obstalo. Polagoma se začele podružnice dremati, polétli se

Z. M. L.: Naše življenje . . . I

Tesneje se zavije v plašč in plašno se ozre naokoli. Z grozo odvrne oči od bližnjega hrasta.

Izbuljeno gledajo velike krvave oči v svet, debele proge krvi se usedajo po veleno licu, dolge mrtvaške roke segajo do kolen.

Lahna sapica zasumi med vejevjem in truplo se zaziblje . . .

Se enkrat se s strahom ozre na obešenca, se zavije še tesneje v plašč in hiti navzgor po strmi stezi.

Kroginkrog strmé gore in puste skale. Ob potu stoje umazane vede in strupene rastline prepregajo te luže.

Težke megle se vlačijo izza gôr in se vsedajo na steze po dolini.

Blato se kopiči, sega do gležnjev, da težko vzdiguje trudne noge.

Cesto popravljajo delavci težaki; pet jim kaplja na lice, zmučeni so do smrti, a nikogar ni, ki bi jim olajšal delo.

«Delaj, sicer ti pritrgam!»

Revež je in ne pozna pravice, zato trpi mirno in tiho.

Na njivi orje kmet; zamisljeno gleda v brazde in emili se mu sleherni črviček, ki ga nehote preče s plugom.

Da, on je usmiljen, a ne doseže usmiljenja.

Nasproti pritava popotnik.

«Glej, ves svet je moj, a revež sem, berač. Vsi ti sirni gozdovi, te prestrane njive, te bele neizmerne bele ceste, vse to je moja last, a manjka mi domovja, manjka domače hiše,

jih je polagoma spanec in druga za drugo je legla k počitku. Gibljejo se le še, pokazuje se vsako leto tualitam katera; a vse to se zdi človeku, kakor bi iz kupa pepela, kjer je prej plapolal vesel ogenj, le še semtertja svignil kak plamenček. Kaj je vzrok temu, da se je pričeto narodno obrambno delo zopet nehalo, ali da tako pojmlje, se vprašujemo. Zalostno je misliti na ta vzrok, kajti človek vidi v tem vzroku v vsej magoti žalostno slovensko neslogo. Slovenci so ustanovili šolsko družbo z namenom, da bode reševala v narodno ogroženih krajih otroke slovenskih starišev potujčevanja. Toda komaj so nekaj časa skupno delali, so se skregali med seboj. Eni so govorili: mi nočemo več delati z vami, rajše pustimo — delajte vi sami! Tako se je zgodilo leta 1907 na skupščini na Bohinjski Bistrici. Spor je nastal radi volitve odbora. Pristasi slovenske ljudske stranke na Kranjskem so bili presenečeni in niso mogli spraviti svojih moč v odbor. Vrgel se je toraj prepir prav po slovenski šegi. Postajal je vedno hušji in privrženci slovenske ljudske stranke so začeli razpuščati podružnice na Kranjskem in tudi na Štajerskem in so na ta način pričeli zopet sami podirati, itak še slabe zidove mlade slovenske trdnjave, da bi se je bil mogel nasprotnik čimpreje polastiti. Videli smo, kako fanatični so bili — in so še sedaj nekateri gospodje; če ne gre vse po njih volji, rajši ničesar ne delajo, ali pa si nasprotujejo v veliko škodo narodu in v veselje nasprotnikov. Vidi se, da imamo le preveč ljudi, ki jim gre samo za to, da se igra častna vloga na prvem mestu; ni pa najti nikjer smisla za stvar samo. Da se v obrambnih društvih, zlasti v šolskih društvih, dela za rešitev naše nade, naše bodočnosti, to bi meral izprevideti vsakdo in gledati le v daljavo na komaj vidni cilj, in ne na desno, ne na levo, in z vsomi silami naj bi izkušal ga čimpreje doseči. Toda pri Slovencih se tudi v najvažnejših stvareh ne mara delati skupno, mirno, enotno; ne morejo se zediniti, kakor se znajo drugi narodi; ne morejo se naučiti od nasprotnikov lepe sloge, ki prinaša tako krasnih vsehov. In v največje veselje mora biti seveda našim smrtim sovražnikom, ko vidijo, kako delamo Slovenci! Ali oni rajši molčijo o tem, ko bi opozarjali na to, bi jim lahko skodovalo. Slovenska ljudska stranka na Kranjskem, ki ima tako organizirano ljudstvo po vsej Kranjski, raztegnila se je cele na vse slovenske pokrajine. največja stranka na Slovenskem nima do danes še nobene obrambne organizacije, da, marsikje nasprotuje delovanju družbe sv. Cirila in Metoda. To je slovenski narodni skandal, skandal posebno, če se oziramo na Korošce, ki odhajajo dan za dnevom drug za drugim v nemško klavnico. In pri tem se naši bratje onstran Karavank pripravajo med seboj in porabljajo v medsebojnem boju svoje

Nikjer ne najdem dobrega pogleda, s kakršnim me je pogledala mati. Saj so mi dobri vsi ljudje, a ysem sem le tujec, potnik, berač.

Le romaj naprej, mlada si se in ko prideš do vrha, se ozri nazaj na nas in tudi ti se boš se vrnila . . .

A gre naprej po cesti muk in bolečin, gre mimo glada in bolezní, a hodi vztrajno, hrabro.

In dospe na vrh med druge ljudi. Tem sije drugo solnce, tem vlada drug bog!

Dannadan se gostijo, sibé se mize pod težo jedil in pijač. V zlatu se blišče njih palače, nihče ne dela, ni jim treba skrbeti za vsakdanji kruh!

Zakaj so pa ljudje tu doli v dolini! Približa se reva tem polbogovom.

A glej!

Nihče se ne ozre nanjo, nihče je ne sluša, ker je reva iz dolin, ker je njeno oblačilo kmečko, rjavo.

Britke solze potóči in se ozre na svoje sobrate v dolini.

Se hodi potnik svojo pot brez cilja, še orje kmet, delavci težaki delajo in na starem hrastu se ziblje njen sobrat.

Vrne se v dolino, lahak je njen korak, ne hóde je ostro kamenje v noge in kmalu dospe pod hrast.

«Ti si moj brat in ni me več strah; saj sva si enaka.»

Lahka sapica zasumi med vejevjem in truplo na drevesu se zaziblje . . .

moči, ki bi bile tako potrebne v boju proti našim sovragom. Mi Korošci po večini vašega prepira ne moremo razumeti; pričakujemo pa dannadan nestrpneje od vas, da nam pridete složni pomagat!

Novi brambni zakon in vojaški kazensko-pravdni red

sta predložena ogrskemu državnemu zboru. Novi zakon vsebuje nekaj zelo važnih določil. Dosedanje zrebanje se odpravi. Razventega je tudi odpravljena kategorija manj sposobnih, ki se uvrščajo v nadomestno rezervo. Razširile se bodo tudi olajšave, ki so jih bili deležni kmetaki posestniki in pa tisti, ki skrbje za svojo družino. Tudi predpisi o pravici do enoletnega prostovoljstva se bistveno izpremene. Rok, do katerega se mora dokaz opravičenosti doprinesiti, ni več 1. maj, temveč 1. oktober. Na ta način imajo pravico do enoletnega prostovoljstva tudi aspirantje, ki so pri naberu v zadnjem letniku kakega sedemrazrednega učnega zavoda. Pravico do enoletnega prostovoljstva imajo tudi tisti, ki so absolvirali šest razredov gimnazije, realke ali pa primerne razrede enake srednje šole v tu- ali inozemstvu, če z uspehom izkušajo pred v to postavljeno komisijo napravijo. Pravico do enoletnega prostovoljstva imajo tudi tisti, ki so se brez formalnega šolskega izpričevala odlikovali v literaturi, umetnosti, znanosti, tehniki in obrti.

Odpravil se je tudi izpit za rezervne častnike. Kakor znano, mora zdaj tisti, ki ne napravi tega izpita, služiti še eno leto. Po novem zakonu je ta eventualiteta odpravljena. Na lastne stroške bodo v bodoče služili enoletni prostovoljci le pri kavaleriji, jahajoči artileriji in pri trenu, le izjemoma pri pomožnih četah.

Kar se tiče orožnih vaj, se tudi uvaja kolikor mogoče olajšav. Rezervisti pri domobranstvu, ki morajo zdaj pri dveletni prezenčni službi šestmest tednov orožnih vaj odslužiti, bodo v bodoče le štirinajst tednov služili. Rezervisti, ki so tri leta služili, imajo zdaj dvanajst tednov orožnih vaj, po novem zakonu pa samo enajst tednov. Ene orožne vaje se oproste tisti rezervisti in nadomestni rezervisti, ki se izkažejo z gotovim osnovnim znanjem za vojaški poklic ali pa, ki so z uspehom učili mladino v vojaški telovadbi in streljanju. Principijalno traja vsaka posamezna orožna vaja štiri tedne. Navadno se jih bo pa kakor dozdaj skrajšalo.

Pri vojaškem kazensko-pravdnem redu moramo razločevati en avstrijski in en ogrski načrt za skupno armado in pa še posebej za avstrijsko domobranstvo in ogrski honved, razventega pa še en načrt za skupno armado v Bosni in Hercegovini. Novi vojaški kazensko-pravdni red temelji na načelih javnosti in ustmenosti. Moč komandanta je popolnoma ločena od moči sodnika. Funkcije obtožitelja, sodnika in zagovornika so ločene. Neodvisnost sodišč in samostojnost sodniških kolegijev ste zakonito zajamčeni. Pravna sredstva, ki odlože učinek, so v kar največji meri dopustna. Avstrijski načrt ima skoraj 500 paragrafov. Dosedanja institucija najvišjega sodnika odpade. Od zdaj naprej se bodo sodbe razglašale v imenu cesarja. Vsak obtoženec bo imel lahko zagovornika.

V jezikovnem oziru se mora v Avstriji v pismenem občevanju justičnih uradov, skupne armade s civilnimi uradi in strankami uporabljati nemščina. Glavne in prizivne razprave se vrše pri brigadnih in divizijskih sodiščih navadno tudi v službenem jeziku. Le če obtoženec ne zna nemško, tedaj naj se razprava vrši v njegovem jeziku. Če sta dva ali več obtožencev različnih narodnosti, tedaj se mora razprava vršiti v službenem jeziku. Če obtoženec ni zmožen službenega jezika, tedaj se mora poklicati tolmač. Sodba se mora obtožencu sporočiti v njegovem jeziku.

Izven glavne razprave se zasljuje v službenem jeziku. Če tisti, katerega se zasljuje, ni zmožen tega jezika, tedaj se ga mora zaslisati s pomočjo tolmača. Ravno tako je pri izpovedbah prič. Na Ogrskem velja razven službenega jezika tudi ogrski državni jezik. Če tisti, ki se ga zaslisi, ni zmožen madžarščine, pač pa službenega jezika, tedaj se ga mora zaslisati in njegovo izpoved protokolirati v službenem jeziku. To velja tudi za glavno razpravo. Aktivni vojaki, ki so zmožni službenega in državnega jezika, morajo pri razpravah, ki se vedijo nemško, govoriti nemško,

Službeni jezik ostane se nadalje popolnoma v veljavi v notranjem poslovanju vseh na Ogrskem se nabajajočih vojaških sodišč in justičnih uradov, nadalje v medsebojnem občevarju teh sodišč, kakor tudi v občevarju z uradi skupne armade in vojne mornarice. V službenem jeziku se razpravlja pri vojaških sodiščih tudi takrat, kadar so obtoženi vojaki huzarskih polkov iz Avstrije.

Glavna razprava se vrši kakor pri civilnih sodiščih. Obtoženi ni prisiljen odgovarjati na stavljenam vprašanja. Obtoženec in njegov zagovornik imata zadnjo besedo. Sodba se razglasa v javni sodni razpravi. Za izvanredne slučaje se uveljavi preki sod. Novi vojaški kazensko-pravdni red stopi v veljavo najdalje v dveh letih po razglasitvi.

Gospodarska vprašanja.

Higijena selskih stanovališč. Dalje.

4. Stanovanje mora biti svetlo.

Četrta higijenska lastnost dobrega stanovanja je ta, da je svetlo. Katera kmečka hiša, zlasti če je stara, se more pomašati s tem? Prave kmečke hiše se splošno odlikujejo v tem, da jim manjka svetlobe, kar je ne le nehigijensko, ampak tudi neprijetno. Dnevna svetloba in direktni solnčni žarki so namreč najljubši sovražniki mnogih bakterij, povzročajočih različne bolezni; svetloba povzroča tudi, da se prah in prašni koti v hiši bolj vidijo, s čemur nas opominja k snaženju; končno vpliva svetloba nemalo na človeško razpoloženje, množi voljo in energijo, dviga veselje do življenja in dela.

Glede prve točke, namreč zmožnosti potem solnčne luči uničiti povzročitelje raznih bolezni, kroži jako tehtno pravilo, ki se naj pri vsaki priliki zopet in zopet ponavlja, da se njegov globok smisel tembolj vtisne vsakemu v spomin. To pravilo se glasi: «Kamor ne prodira sonce, tja prihaja zdravnik!»

Solnčnim žarkom je onemogočeno prodreti v taka stanovanja, bodisi da je hiša tako nerodno postavljena, bodisi da so okna tako ozka in nizka, bodisi vsled obojega.

Pri izbiri lege stanovanjem se v prejšnjih dobah ni mnogo gledalo na higijenska pravila, marveč se je ravnalo kar tako vendan, bodisi iz varčnosti, ki tu ni bila na mestu, bodisi iz komodnosti in nevednosti ali brezbriznosti. Pri množini kmetov hiš opazimo takoj pri prvem pogledu, da niso pravilno zidane in da ne odgovarjajo higijenskim načelom. Pri mnogoterih ni igralo pomankanje prostora nikake vloge, kar navadno razvidimo iz razsežnosti stavbišča. Da, mnogokrat se celo zdi, da se se pri zidavi stanovališč nalašč trudili postaviti hiše tako, da se solnčni žarki odvrtajo.

Majhna in redka okna po tipičnih kmetijskih stanovanjih so nemara posledica posebnega davka na okna in vrata, ki je vpeljan se dandanes po nekaterih deželah in pri čegar pobiranju se je gledalo na število in velikost oken in vrat. Pri nas je takšen davek, s katerim se je škodovalo delavskim in kmečkim slojem ne le na denarju, ampak tudi na zdravju, že zdavna odpravljen.

Stanovanja morajo imeti toliko razsežnost oken, da obstoji med razsežnostjo oken in tal isto razmerje kakor med 1 in 12.

Umetna razsvetljava kmetijskih stanovanj je pač še jako priprosta, dasiravno so večinoma že izginile različne lesčerbe. Seveda ne mislimo na električno ali plinovo razsvetljava povsod po deželi, kar je izključeno, pač pa je dandanes že skoro povsod v veljavi petrolejska svetilka, ki se nikakor ne sme zavračevati, kakor smo že povedali na drugem mestu, marveč se mora skrbeti za dovoljno snago in biti pri njihovi uporabi zelo previden.

Navadno se kmečko prebivalstvo zvečer v mraku zadovolji s svečavo, ki je količkaj zadostna, ker opravi v tem času ne zahtevajo boljše luči. Po končanem dnevnem delu prihaja seljak domov k počitku, le redkokdaj se ukvarja doma s kakšnim delom, ki napenja oči. Če se po kmečkih hišah v zimskih večerih kaj bere, to navadno ne traja dolgo.

5. Stanovanje mora biti presterno.

Prestorna stanovanja se dobe pač povsod, toda vendar je število tistih, ki trpe na pomankanju prostora in so vsled tega lahko zdravju nevarna, precej visoko.

Najnavadnejše stanovanje mora imeti vsaj: 1. kuhinjo, 2. sobo, 3. spalnico, 4. shrambo za oblačila, 5. shrambo za razne potrebščine in 6. stranišče. Če je družina razmeroma velika in so otroci že odrasli, tedaj je neizogibno potrebno dovoljno število spalnic.

Višina posameznik izb, pred vsem sob in spalnic, ne sme znašati nikdar manj nego 2 60 m, prava višina je pravzaprav 3 m. Kako redka so stanovanja po kmetih, ki odgovarjajo tem zahtevam!

Na tem mestu se moramo obsirneje baviti tudi s kmečkimi stranišči.

Straniščne razmere se skoro v vseh slucajih, natanke tako kot v starih mestnih delih, izredno

slabe. Če tu navedemo, da marsikatera selska stanovanja nimajo nikakega stranišča ali da dvoje ali celo več družin rabi skupno stranišče, tedaj ve vsakdo, ki je hodil po kmetih z odprtimi očmi, da to ni pretirano, marveč da popolnoma odgovarja resnici. Drugod zopet naletimo na stranišča, da se nam kar lasje ježe, saj so to mehigijenska, nagnusna, nemalokrat smrtno nevarna skrivališča.

Nikakor se ne more zahtevati, da se naj postavijo po kmetih taka stranišča, kot so po modernih mestih, ki imajo napeljavno vodo za izplahovanje in posebne kanale za odvajanje straniščne, toda vendar se utegne poskrbeti tudi po vaseh za vsaj deloma praktična in čista stranišča, če se ima le trohico smisla za higijeno. Znameniti higijeni trdijo: «Hišo lahko presojava po njenem stranišču!» — Kako slabo bi izpadla taka sodba za marsikatero hišo na Slovenskem!

Vsaka hiša imej lastno, lahko prezračljivo in svetlo stranišče, in sicer v primerni razdalji od vodojakov in drugih naprav za pitno in pralno vodo, da voda iz stranišča ne promica v druge vodne naprave in tam nabajajočo se vodo onesnaži in okuži. To je posebno važno pri nekaterih boleznih, ki divjajo včasih med prebivalci, na primer pri legarju ali tifusu.

Ker po kmetih ni obzidanih jam, so najbolj priporočljive kadi ali sodi iz lesa ali železa, ki pa morajo imeti dobre pokrove. Te kadi je treba pravočasno izprazniti, da straniščna vsled prenapetosti ne odteka. Če se pravočasno izpraznjenje vsled zanikarnosti opušča, tedaj smo tam, kot bi bili, če te kadi ne bi bilo.

Moderne, z napeljavno vodo opremljene straniščne naprave se postavljajo, ker so popolnoma higijenske, čiste brez skrbi v notranjosti hiš, ne da bi imele na prebivalce kak neprijeten ali zdravju škodljiv vpliv, za druge pa je boljše, če se postavijo zunaj hiš, le da so lahko dostopne, bodisi po legi sami, bodisi po pokritih hodnikih.

Svetovna politika.

Uprave države in dežele hočejo reformirati. Cesar je imenoval v ta namen posebno komisijo, v kateri je tudi predsednik upravne sodnije dr. Ploj.

Dr. Hinkovič obsojen. V procesu Hinkovič v Zagrebu je bila te dni razglašena razsodba. Obtoženec dr. Hinkovič je bil radi zločina obrekovanja v smislu § 9. kazenskega zakonika in zločina motenja javnega miru v smislu § 300 spoznan krivim in obsojen na 6 mesecev težke ječe in v plačanje sodnih stroškov. Branitelji so prijavili pritožbo ničnosti in vzklic. Radi te obsodbe so bile demonstracije v Zagrebu.

Položaj na Portugalskem je postal precej resen. Iz različnih policijskih postaj je v zadnjih dneh dezertiralo 23 policistov. Revolucionarni komite železniških nastavljenecv je pozval uradnike, naj dobro pazijo na potnike in naj energično nastopajo zoper one, ki bi se na ta ali oni način izrazili proti vladi. Vest, da je tajnik kralja Manuela, marki de Liveradio, med rojalističnimi zarotniki na španski meji, je povzročila veliko razburjenje. Lizabonska vlada je pozvala madridsko vlado, naj takoj izžene Liveradio iz dežele. Portugalska vlada se je pri madridski vladi tudi pritožila, ker se iz španskih obmejnih krajev konspirira zoper republiko. Posebno jezuitski samostan v Santiagu je središče zavot in shajališče znanih monarhistov. Ministrski predsednik Canalejas je obljubil, da bo strožje pazil na to gibanje.

Belgijske opozicijske stranke so objavile skupen manifest, v katerem izjavljajo, da ne bodo opustili svojega dosedanjega stališča, dokler ne bodo usilili klerikalnega gospodarstva. V manifestu zahtevajo, naj se obe zbornici razpuste in ratpišejo nove volitve. V klerikalni stranki so se pojavila nasprotja in najbrže bo dosedanja vladna večina razpadla.

Narodne zadeve.

Narodna zmaga. Izvoljen je slovenski kandidat Franc Grafenauers 4117 glasovi. Štajercijanec J. Šumaj je dobil 2430 in social. demokrat Sitter 1546 glasov. Izvoljeni so še: 1. Dobernik v Celovcu z 2443 glasovi. Socialni demokrat Riese je dobil 931 glasov, krščanski socialc baron Mandorf 209, slovenski kandidat Terček 104 glasove. 2. Alojz Pirker (nemški nacionalc) v sentvidskem okraju z 2099 glasovi; Gruber (krščanski socialc) je dobil 568 in socialni demokrat Gröger 1297 glasov. 3. Dr. Waldner (nemški nacionalc) v zilskem okraju z 2897 glasovi; krščanski socialc Grager je dobil 780, socialni demokrat Schatzmayer 1641 glasov.

Kako so izpadle volitve v drugih okrajih? Celovška okolica: Lučovnik (nemški nacionalc) 2107, socialni demokrat Lukas 1696, slovenski kandidat Janez Ure 653 in krščanski socialc Franc Lackner 52. Velikovski okraj: Nagele (nemški nacionalc) 1923, socialni demokrat Eich 1584, slovenski kandidat Rutar 470, krščanski socialc Rescher 172, soc. demokrat Gröger 16 glasov. Rožeški okraj:

Hofer (nemški nacionalc) 1750, socialni demokrat Gabriel 1443, krščanski socialc Moser 624. Beljaški okraj: Riese (socialni demokrat) 2927, nemški nacionalc dr. Angerer 2631, slovenski kandidat Vospernik 232, krščanski socialc Kaufman 289. Špital: Steinwander (nemški nacionalc) 2698, krščanski socialist Ebner 1606, socialni demokrat Bierkopf 1223. Labudska dolina: Walcher (krščanski socialc) 3054, nemški nacionalc Pengratz 2459, socialni demokrat Pressien 1421.

Ožje volitve se torej vrše v torek dne 20. junija med sledečimi kandidati: 1.) Lukas (soc. dem.) in Lučovnik (nem. nac.) v celovski okolici, 2.) Eich (soc. dem.) in Nagele (nem. nac.) v velikovskem okraju, 3.) Gabriel (soc. dem.) in Hofer (nem. nac.) v rožeškem okraju, 4.) Riese (soc. dem.) in dr. Angerer (nem. nac.) v beljaškem okraju, 5.) Walcher (kršč. soc.) in Pengratz (nem. nac.) v Labudski dolini, 6.) Ebner (kršč. soc.) in dr. Steinwander (nem. nac.) v špitalskem okraju. — Slovenski volilci! Volite tako, kakor Vam razlagamo v uvodnem članku.

Celovec. Po volitvi dne 13. junija so se zbrali dne 14. junija nekateri zaupniki iz raznih krajev, da se posvetujejo o vprašanju, kako stališče naj zavzemajo v tistih okrajih, kjer prideta v ožjo volitev nemški nacionalc in socialni demokrat. Večina je bila zato, da se podpira povsod socialnega demokrata. To hoče ljudstvo samo in je bilo torej treba, da se je tako sklenilo.

Vsem oskrbovalcem nabiralnikov in družnicam družbe sv. Cirila in Metoda. Družbina pisarna vodi o prispevkih iz nabiralnikov posebno knjigo. Tam se zapisuje vsi zneski vsakega nabiralnika. V knjigi je upisano mnogo nabiralnikov, ki niso še poslali nobenega zneska, ali pa v teku par let tako majhen znesek, da ne kaže, da bi se nabiralnik pustil še nadalje v takem lokalni. Družbina pisarna je pričela vse oskrbovalce nedelavnih nabiralnikov opozarjati, da iste vrnejo, da se odpošlje na tak kraj, kjer bodo družbi v korist delovali. Zgodi se lahko, da bo, ali je že bil kak nabiralnik tirjan, četudi je dal že dokaj prispevkov. Pripetiti se pa zna to le v takem slučaju, kjer se ni sporočilo, da je bil poslani znesek nebran v tem in tem nabiralniku. Če bi se to kje prigodilo, naj se to ne šteje v zlo družbini pisarni, temveč pripiše naj se pogrešek onemu, ki ni sporočil, kje je poslani znesek nabral. Pisarna želi imeti povsod jasnost in točnost. V par mesecih bo dobil vsak nabiralnik upisano tablico, kamor bodo oskrbovalci istih upisavali čas, kdaj so ga odprli in koliko so v njem prejeli ter kdaj so denar odposlali. Toliko v upoštevanje.

Pozor! Raonokar je izšel najnovejši o z n i r e d, veljaven od 1. maja do 1. oktobra s koledarjem za l. 1911. - Cena 20 vin. - Dobiva se v tiskarni Ivana Pr. Lampreta o Kranju in v raznih knjigarnah.

Raznoterosti.

Ljubzen blaznega. Iz Budimpeste poročajo: Trgovec Mihael Kolosy se je hotel pred kakimi enajstimi leti poročiti s trgovčevno hčerko Malvino Mar Morstein, najlepšo deklico v Novi Pešti. Stari deklice so se temu uprli. Čez nekaj časa se je lepota poročila s knjigovodjo Gasparjem. Kolosy je bil ves obupan in je ker blaznel. Ko se je deklica poročila, je Kolosy najel blizu njenega stanovanja stanovanje, ki je imel pa vedno skrbno zaklenjeno. Občeval ni z nikomur, razven s svojo staro gospodinjo, ki mu je prinatala jed. Čez nekaj časa je dobil Kolosy iz Pariza več zabojev, katere je skrbno skrival. Nekega dne je njegova gospodinja prisluskovala, kako se je Kolosy nežno pogovarjal z neko osebo. Ko je pa slišala poljubovanje, je pogledala skozi ključavnico. In kaj zagleda? Kolosy je objemal svojo sosedinjo, gospo Gasparjevo. Gospodinja je stopila v sobo, toda gospe Gasparjeve ni bilo več v sobi. Zastonj je iskala. Ker je pa le silila v njega, je Kolosy odprl omaro ter ji pokazal gospo. Kolosy je vzel revolver ter pokazal na gospe, rekoč: «Tu je moja druga ljubica! Toda iz voska! To je velika skrivnost! Če ne boš o tem molčala, te ustrelim!» Prestrašena gospodinja je prisegla, da ne bo nikdar o tem govorila. Kolosy si je pustil po fotografiji v Parizu napraviti iz voska njeno podobo, pri kateri je užival svojo srečo. Kadarkoli je gospa Gasparjeva dobila otroka, si ga je tudi Kolosy dal napraviti iz voska. Na to je pa zblaznel in odpeljali so ga v blaznico. In tako so ljudje izvedeli za njegovo skrivnost.

Kdor slabo prebavlja, mnogo trpi! Iz znamenitih spisov kralj. medic. univerzitetne klinike v Napolju izvemo, da se po vsakodnevem zavzivanju majhne količine naravne Franc Jožef - ove grevčice, ako se vzame na teš, ne samo zboljša delovanje želodca, ampak se tudi oslabeleost čreves v mnogih slučajih zmanjša v toliki meri, da ni potreba vporabljanja druga zdravilna sredstva.

Z novimi avtomobili se bo vozilo leto in dan na tisoče ljudi iz najrazličnejših krajev. — Naravno je, da potniki z zanimanjem prečitajo vsak napis, vrako reklamne tablice, ki jim pade v oči. Časa imajo dovolj. Posebno radi čitajo reklame o blagu, katerega utegajo potrebovati. — Zato pa so povsod taki vozovi kar pokriti z reklamnimi tablicami. Poglejte n. pr. tramvajске vozove po mestih, v novešem času tudi železniške vozove. Čujemo, da ima podjetništvo gorskih avtomobilov že ponudbe, da bi sprejelo v vozove reklamne tablice. Uverjeni pa smo, da podjetništvo ne pozabi na naše domače tvrčke, tem naj da prednost. Trgovci, obrtniki: zganite se!

Odkodnina poslancem. Letno odkodnino dobe poslanci na Ogrskem (4800 K in 1600 K stanarine), v Nemčiji (3000 mark), na Francoskem (18.000 frankov), v Belgiji (4000 frankov), na Holandskem (2000 holadskih gld.), na Grškem (1800 frankov), na Švedskem (1600), na Japonskem (5000) in v Združenih državah severne Amerike (37.000 K in 600 K pisarine). Dijete na dan dobijo poslanci v Avstriji (20 K), v Švici (20 frankov), na Danskem (10 K), na Norveškem (12 K), na Romunskem (20 frankov), v Srbiji (15 frankov) in na Ruskem (20 rubljev). Nobene odkodnine ne dobivajo poslanci na Angleškem, v Italiji, na Španskem in na Portugalskem.

Od kmečkoga fanta do generala. List «A Nap» poroča: Leta 1893 je umrl na Dunaju vpokojeni

generalni major Štefan Sus. Zapustil je 12 milijonov premoženja in ker se niso oglasili nobeni dediči, je zapadel denar erarju. Sedaj pa se je izkazalo, da je Sus leta 1820 prišel k vojakom kot priprost kmečki fant in je vsled izrednih zmožnosti postal general. Oglasili so se sedaj nekateri njegovi stričniki in stričnice, ki nameravajo tožiti erar za dedščino.

Volkovi požrl svate. Strahovita dogodka se je pripetila nedavno v Ruski Aziji. Izredno stroga zima je povzročila, da so volkovi raztrgali družbo 120 oseb, od katerih sta usla samo dva. Bila je svatba, katere se je udeležilo 120 oseb. Ti so imeli iti 12 milj daleč od Obstpova do Taskende. Šli so na trideset saneh. Snega je bilo izredno veliko, toda večina pota so srečno prevozili. Blizu Taskende so začeli konji maenkrat prhati. Ljudi se je polastil velikanski strah; ko so zagledali pred seboj cel oblak volkov. Na stotine volkov je bilo, kateri so tulili in zavijali od glada. V trenutku so bili obkoljeni vsi potniki. Polastil se je ljudi velikanski strah. Vsak je izkušal rešiti sebe, ne zmeneč se za drugega človeka. Konji se niso mogli od strahu ganiti. Moški, ženske in otroci so vpili in se branili, s čemur so se mogli, toda vse zastoj. Drug za drugim je padel kot žrtev požrešnih volkov. Dvanajst sani se je izkušalo rešiti. Toda poizkus je bil izredno drag. Moški na saneh so pometali ženske na tla, da so jih volkovi raztrgali, samo da bi rešili sebe. Toda tudi drugi so postali žrtev. Samo ene sani, ženina in neveste so usle tropi volkov. Bili so še nekaj sto jarkov do doma in se je mislilo, da so rešeni. Kar pridrvi druga tropa volkov. Na saneh sta bila ženina, nevesta in še dva moška. Ta dva sta zahtevala, naj ženina žrtvuje svojo nevesto, toda ženina se je temu odločno uprl. Onadva pa sta jih prijala, premagala in vrgla oba volkovom. Potem se je tema dvema posrečilo priti do doma. Odbila sta vse napade volkov in sta prišla napol živa in napol blazna kot edina od vseh stovajstetih svatov.

Slovencl, ne zablte družbe
SV. CIRILA IN METODAI

Lovske puške

vseh sestav, priznana delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba
Peter Wernig

družba z omejeno zavezo v Borovnjah, Koroško.
Členiki brezplačno in poštne prosto.

Brzjav!

Se nikoli kaj takoga!
Razdelimo K 1200.— v
cenah in v gotvini!

Za rešitev te slike smo določili zgornji znesek. Kdor najde gospodinjino in jo preslika, dobi uro za gospoda ali damo v vrednosti 20 kron ali na željo 15 kron v gotovini. Pogoj temu je, da vsak vpošiljalec pošlje naročila na izvršno „Diana“ imit. zlato verižico in znesek za lo 175 K priloži v znakah. Po došlih rešitvah se izvrši razdelitev

cea. Vse pošiljatve se naslovi na:

110 2-2

Patria-Zentrale A. Seifert
Dunaj, VII, Neubaugasse 63.

Ime kraj cesta

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo Tolstovršsko slatino,

ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislavoda. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodne namene 20 vinarjev, kamor naročnik dofohi. Naslov: **Tolstovršska slatina, pošta Guštanj, Koroško.** kjer je tudi gostilna, letovišče in prenočišče. Svoji k svojim!

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu.

Akcijski kapital K 5.000.000.

Rezervni zaklad K 500.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 1/2 %

od dne vloge do dneva vzdiga.

☞ Kolodvorska cesta št. 27. ☞

Zamenjava in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške in ženitninske kavcije. **Eskompt in inkasso menio. :: Borzna naročila.**

Prodaja vseh vrst vred papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Splitu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno odplačevanje po K 8.— za komad. 1 26—12

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Mestna hranilnica v Radovljici

je prvi, najvarnejši in največji denarni zavod za nalaganje denarja na Gorenjskem.

Mestna hranilnica v Radovljici obrestuje vse hranilne vloge po 4 1/4 od sto. Vse narasle in nedvignjene obresti **pripisuje dvakrat na leto** h kapitalu in sicer 30. roznika in 31. grudna, ne da bi bilo treba to zahtevati. Rentni davek od teh obresti plačuje Mestna hranilnica sama, tako, da dobi vsak vložnik 4 K 25 vin. od sto čistih obresti in poleg tega še dvakratne obrestne obresti na leto.

Za vse vloge in njih obrestovanje jamči v smislu od c. kr. deželne vlade za Kranjsko v imenu c. kr. ministrstva notranjih zadev potrjenih pravil **na mesto Radovljica** z vsem svojim premoženjem in svojo davčno močjo — in poleg tega hranilnica s svojim premoženjem in svojim rezervnim zakladom, ki znaša sedaj čez 200.000 K.

Mestna hranilnica v Radovljici daje največjo varnost za hranilne vloge izmed vseh drugih denarnih zavodov na Gorenjskem. Zato nalagajo c. kr. okrajna sodišča in drugi c. kr. uradi vse vloge nedoletnih otrok in druge denarje le pri tej mestni hranilnici.

Kdor želi iz drugega denarnega zavoda prenesti denar v Mestno hranilnico v Radovljici, izroci naj ji le vložno knjižico, da se obrestovanje ne pretrga, dvig preskrbi hranilnica sama.

Kdor želi pri Mestni hranilnici v Radovljici nalagati denar po pošti brezplačno, zahteva naj pri hranilnici poštne položnice, katere so vsakemu na razpolago.

Posojila na zemljišča

dovoljuje proti 5% obrestovanju na amortizacijsko dobo, katero si lahko vsak dolžnik sam določi, namreč proti vračilu na 14, 16 1/2, 19 1/2, 25 ali 36 let, izjemoma tudi na 50 let.

Tako vračilo je za vsakega dolžnika zelo ugodno, ker poplača napravljeni dolg z malimi odplačili mimogrede z obrestmi. Kdor si izposodi drugod recimo 300 K s 6% obrestmi, plača zanje v 36 letih 648 K golih obresti, ostane torej še vedno 300 K dolžan. **Dolžnik Mestne hranilnice v Radovljici se pa dolga docela iznebi, dasi plača v cel dobil še za 97 vin. manj.**

Nadalje dovoljuje posojila tudi na menice in proti zastavi vrednostnih papirjev.

Tudi za posojila je Mestna hranilnica v Radovljici prvi zavod na Gorenjskem.

Kdor želi najeti posojilo ali dobiti kaka druga pojasnila, zglasi naj se v hranilnični pisarni nasproti c. kr. okrajnega sodišča, kjer se uraduje **vsak dan od pol 9. do 12. ure dopoldne in od pol 3. do 5. ure popoldne** razen ob nedeljah in praznikih

Ravnateljstvo Mestne hranilnice v Radovljici.